

SAZETAK O PROBLEMIMA POLOZAJA ROMA U SRBIJI U KONTEKSTU OEBS PREDSEDAVANJA

Preuzete obaveze na međunarodnom nivou, politički kontekst Dekade Roma, razvoj anti-diskriminacionog zakonodavstva i nezavisnih institucija u Srbiji, i usvajanje Strategije za unapređivanje položaja Roma 2009-2015, doprineli su razvoju mera za inkluziju i poboljšanju ukupnog položaja romske zajednice u Srbiji. Značajno je smanjen broj osoba bez ličnih dokumenata, smrtnost romske dece opala je 50% od uspostavljanja zdravstvenih medijatorki. Povećan je upis na srednjoškolsko i više obrazovanje, ali je taj procenat i dalje veoma nizak. Romi se i dalje nalaze u samom vrhu najranjivijih grupa, a broj Roma koji žive u apsolutnom siromaštvu se zapravo povećao. Indeks inkluzije Roma navodi da je oko 40% pripadnika ove zajednice doživelo diskriminaciju; stanovništvo romske nacionalnosti još uvek se često suočava sa govorom mržnje i pretnjama koje nisu istražene i sankcionisane, uključujući zbog nedovoljnog prepoznavanja govora mržnje unutar policije. Unutar romske populacije raširena je percepcija institucionalne diskriminacije, prvenstveno u pogledu teže dostupnosti prava na socijalnu zaštitu, rasistički govor službenih lica, nereagovanje zaposlenih u školama kada su ugrožena romska deca. Diskriminatorno postupanje uključuje segregaciju prilikom privremenog smeštaja nakon poplava u Srbiji 2014. godine, kao i pretnju trajnom obustavom socijalne pomoći za lica čiji je zahtev za azilom u zemljama EU odbijen iz septembra 2015. Ova zajednica posebno je na udaru radne eksploatacije, prošnje, prinudnih brakova i drugih manifestacija trgovine ljudima koje nisu dovoljno prepoznate. Mere za suzbijanje nasilja u porodici, za osnaživanje i participaciju Romkinja i podršku deci su nedovoljne. Prisilne deložacija poslednjih godina bile su često praćene nepružanjem adekvatnog alternativnog smeštaja, nadoknade ili pravnih lekova, odnosno nepoštovanje međunarodnih standarda u oboj oblasti, a bezbednost Romkinja i Roma je posebno pogoršana kada predstavljaju novopridošlu populaciju u neku sredinu.

Neophodno je sprečavanje diskriminatorskih praksi i suzbijanje govora mržnje jasnim reagovanjem nadležnih pravosudnih, bezbednosnih i političkih struktura. Potrebno je dalje razvijati i unapređivati mehanizme socijalne inkluzije Romkinja i Roma po ugledu na mehanizam zdravstvenih medijatorki, koji se pokazao posebno korisnim i delotvornim i obezbediti kontinuitet u radu ovakvih mehanizama.

Osmišljavanje i sprovođenje afirmativnih mera u vezi sa inkluzijom zahteva precizno formulisanje, detaljno planiranje i alokaciju sredstava, kao i razvoj kapaciteta javne uprave za sprovođenje inkluzivnih javnih politika i jasno preuzimanje odgovornosti. Od posebnog je značaja da mere budu prilagođene za primenu na lokalnom nivou i dalji rad na edukaciji i senzibilizaciji za probleme romske populacije zaposlenih u organima državne uprave i lokalne samouprave.

Sve dalje planirane mere i aktivnosti, kako na nacionalnom, tako i na lokalnom nivou, posebno moraju uzeti u obzir potrebu osnaživanja i poboljšanja položaja romskih žena i devojčica, kao višestruko ranjive društvene grupe. Važno je podsticati uključivanje Romkinja i Roma u formulisanje politika koje se odnose na njih, kroz sveobuhvatan participativni proces i aktivnosti poput tribina, panela, fokus grupa, javnih slušanja. Na ovaj način bi se obezbedilo da što više Romkinja i Roma, posebno iz mlađe populacije, uzme učešće u društvenom životu.

Neophodno je obratiti posebnu pažnju na problem bezbednosti pripadnika romske populacije i migratorne trendove, odnosno moguće probleme u prihvatu većeg broja lica na osnovu sporazuma o readmisiji koji se može očekivati. Potrebne su i medijske kampanje u cilju smanjenja socijalne distance i jasnog i argumentovanog objašnjavanja suštine afirmativnih mera prema romskoj populaciji.